

Република Србија
ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Број: 01-20011,
7.5.2019

Ј а г о д и н а

На основу члана 73. став 7. Статута, Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу обавештава јавност

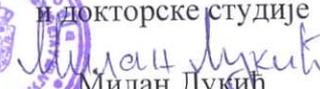
I. Ставља се на увид јавности завршни рад на мастер академским студијама, под називом *Основе музичке писмености у трећем и четвртој разреду основне школе*, кандидата Дејана Миловановића и *Извештај комисије за оцену и одбрану наведеној завршној рада* број 01-1993/1 од 07.05.2019. године.

II. Извештај Комисије ставља се на увид јавности објављивањем на сајту Факултета. Завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије стављају се на увид јавности у библиотеци Факултета.

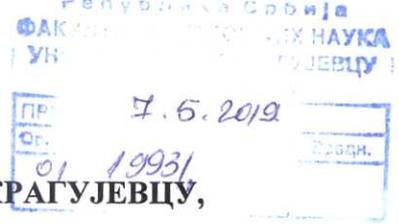
III. Рок објављивања: 8 дана.

IV. Примедбе и предлози на урађени завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије достављају се у предвиђеном року преко пословног секретара.

Достављено администратору и библиотеци, и истакнуто на огласној табли 07.05.2019. године.

Самостални стручно-технички сарадник
за студије и студентска питања – мастер
и докторске студије

Милан Лукић

**ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ,
ЈАГОДИНА**

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ, ЈАГОДИНА**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, бр. 01-3174/1, донетој на седници одржаној 6. јула 2018. године, образована је Комисија за оцену и одбрану завршног рада на мастер академским студијама, Студијски програм Образовање професора предметне наставе, под називом *Основе музичке писмености у трећем и четвртном разреду основне школе*, кандидата Дејана Миловановић IV-20/2017-МС, у саставу:

Председник:

Проф.Слободан Штетић, редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област Ликовна уметност са методиком наставе, и

Чланови:

1. Мр Наташа Вукићевић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу стручно-уметничку област Музичка култура са методиком наставе, члан-ментор,
2. Мр Јелена Гркић Гинић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу стручно-уметничку област Музичка култура са методиком наставе, члан.

На основу процене завршног мастер рада Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Завршни мастер рад под називом *Основе музичке писмености у трећем и четвртном разреду основне школе* написан је у обиму од 89 страница.

Након садржаја (2 странице) следи текст мастер рада, који је систематизован у оквиру следећих поглавља:

1. Увод (2 странице)

2. Теоријски приступ проблему (49 страница)
3. Методологија истраживања (4 странице)
4. Анализа и интерпретација резултата истраживања (17 страница)
5. Закључак (2 странице)
6. Литература (3 странице)

На крају рада налазе се Прилози (4 странице) и Списак нотних примера, слика и табела (4 странице).

У **уводном делу** рада описана је улога музике у развоју ученика у првом циклусу основног образовања и васпитања. У оквиру различитих музичких активности, извођења музичких игара, певања, свирања и дечјег музичког стваралаштва, ученици стичу нова искуства у контакту са другом децом, значајна за музички развој, социјализацију и емотивну стабилност. Осим васпитних аспеката, реализацијом свих наведених активности остварују се образовни задаци и ученици се упознају са основама музичке писмености, у виду стварања музичких представа у фази пре музичког описмењавања и у фази свесног разумевања појмова у трећем и четвртном разреду основне школе. У првом и другом разреду се ученици припремају за усвајање ритма, мелодике и теорије музике, а у трећем и четвртном разреду се конкретно приступа учењу појмова и дефиниција у оквиру поменутих области. Из наведених карактеристика проистичу проблем истраживања и методологија рада, које је кандидат најавио у уводном делу. Музичка писменост, као саставни део области извођења музике, сагледана је из угла неколико истраживачких задатака: анализе програмских садржаја и захтева у оквиру предмета Музичка култура у трећем и четвртном разреду основне школе, методичких приступа који учитељи примењују у реализацији музичке писмености у области ритма и мелодике и улоге уџбеника у процесу музичког описмењавања.

Теоријски приступ проблему кандидат започиње анализом програмских садржаја и захтева предмета Музичка култура у првом циклусу основног образовања и васпитања, након чега следи појединачна анализа програмских садржаја Музичке културе за трећи и четврти разред основне школе, са детаљним приказом програмских захтева у свим областима рада.

У поглављу *Основи музичке писмености у трећем и четвртном разреду*, кандидат истиче значај и карактеристике процеса музичког описмењавања ученика са различитих аспеката, у односу на редослед усвајања музичких појмова, начин њихове обраде и примену у осталим областима рада. Посебно говори о методичким аспектима музичке писмености у области ритма и мелодике у трећем разреду, и усвајању музичких појмова у области ритма и мелодике у четвртном разреду. Све етапе методичког поступка обраде

музичких појмова предвиђених програмским садржајима су детаљно описане и илустроване конкретним нотним примерима бројалица, песама, ритмичких и мелодијских мотива или вежби, као и графичко-ликовним приказом (четвртина ноте, осмина ноте, линијски систем).

У трећем делу поглавља *Теоријски приступ проблему* истакнута је улога уџбеника у процесу музичког описмењавања ученика, анализом и препоруком уџбеника за трећи и четврти разред ауторке др Гордане Стојановић.

У овом делу су детаљно анализирани поступци и садржаји у области музичке писмености који се налазе у уџбенику *Музичка култура за трећи и уџбенику за четврти разред*. Кандидат као предност ових уџбеника истиче концепцију која повезује све области музичке културе, одговарајући методички приступ музичком описмењавању, примену функционалне методе, усклађеност са Наставним програмом и избор музичких садржаја.

Теоријски приступ проблему завршен је приказом *Досадашњих истраживања*, где кандидат наводи да се у доступној домаћој литератури може приметити да је музичка писменост у првом циклусу основног образовања и васпитања била тема већег броја стручних и научних радова, истраживања и докторских дисертација. Музичка писменост се истражује и анализира из различитих углова, од значаја примене функционалне методе Миодрага Васиљевића, критичке анализе свих досадашњих наставних планова и програма, препоруке одређених садржаја, до покушаја да се иновативним приступом и моделима унапреди процес музичког описмењавања ученика млађих разреда.

Методологијом истраживања је дефинисан *предмет* истраживања који се односи на *музичко описмењавање ученика у трећем и четвртном разреду основне школе и утврђивање значаја ове области за даље музичко образовање ученика*. У расветљавању проблема истраживања, кандидат је покушао да одговори на питања: *Да ли учитељи методички исправно реализују музичку писменост и какви су резултати њиховог рада? Да ли остварују циљеве и исходе основа музичке писмености дефинисане Наставним програмом?*

Циљ истраживања био је да се *испита методички приступ реализацији основа музичке писмености ученика у трећем и четвртном разреду основне школе*, а задаци који су из овако постављеног циља истраживања произашли су: 1) испитати ставове учитеља/професора разредне наставе о методичким поступцима које примењују у реализацији основа музичке писмености у трећем и четвртном разреду основне школе; 2) испитати ниво знања ученика из области ритмике у трећем разреду; 3) испитати ниво знања ученика у области мелодике у трећем разреду; 4) испитати ниво знања ученика у области ритмике у четвртном разреду и 5) испитати ниво знања ученика из области мелодике у четвртном разреду. У односу на постављени циљ и задатке истраживања, утврђене су хипотезе истраживања. Коришћени су дескриптивна метода и поступак

теоријске анализе, а инструменти су посебно конструисани за потребе овог истраживања: тест знања за ученике трећег и четвртог разреда и упитник за учитеље.

Истраживање је обављено у мају и јуну/јулу 2018.године, након реализације програмских садржаја у области музичке писмености, а узорак су чинили ученици трећег и четвртог разреда Основне школе „Владислав Савић Јан“ из Паруновца – Крушевац (приградска школа) и Основне школе „Станислав Бинички“ у Јасици, укупно 119 ученика. Део узорка истраживања су представљали и учитељи приградских основних школа „Владислав Савић Јан“ у Паруновцу, „Свети Сава“ у Читлуку и „Станислав Бинички“ у Јасици. Анализирани су уџбеници *Музичка култура за трећи разред* и *Музичка култура за четврти разред* издавача Завод за уџбенике и наставна средства (2011), ауторке др Гордане Стојановић.

Резултати истраживања су текстуално и табеларно представљени у делу рада **Резултати истраживања и њихова интерпретација** и систематизовани у посебне делове према утврђеним задацима истраживања.

У првом делу овог поглавља приказани су ставови учитеља о методичким поступцима које примењују у процесу музичког описмењавања, критеријумима при избору уџбеника, о употреби уџбеника на часу, функционалности и квалитету садржаја, као и нивоу знања ученика и могућностима примене у области извођења музике. Може се приметити да уџбеник нема велики удео у квалитету стицања знања код ученика млађих разреда и да су правилни методски поступци при обради и увежбавању ученицима значајнији за разумевање градива. На основу добијених резултата може се закључити да већина учитеља користи одговарајуће методске поступке и придржава се препоруке истакнутих методичара да се појмови уводе на основу доживљаја у певаним песмама или играма. Музичко описмењавање ученика трећег и четвртог разреда је сложен и специфичан процес условљен бројним факторима који су описани у теоријском делу рада. Основни параметар успешно реализоване области музичке писмености су исходи, односно постигнућа ученика у решавању задатака у области ритма и мелодике.

Када је у питању ниво постигнућа ученика трећег разреда, кандидат анализира резултате по појединачним задацима који се односе на препознавање музичких појмова у области ритма и области мелодике. Иако резултати показују висок ниво усвојености градива на основном нивоу препознавања, постоји незнатна разлика у именовању и разумевању појединих појмова у области ритма и метрике (половина ноте, врста такта) где се запажа мањи број тачних одговора.

У поглављу у коме је анализиран ниво знања ученика четвртог разреда, постигнућа ученика су такође посебно интерпретирана у односу на област ритма и мелодике, а резултати показују да су ученици успешно савладали наставно градиво у области музичке писмености на основном нивоу. Међутим, може се приметити појава да ученици имају слабија постигнућа у препознавању појмова које су обрадили у претходном разреду, у

односу на нове појмове који су учили у четвртом разреду. Кандидат износи закључке о могућим разлозима, као што је недовољан број часова за утврђивање наставних садржаја, наглашавајући важност методичких аспеката - поступака и метода који се у процесу музичког описмењавања примењују, као и важност континуираног рада у овом подручју, који се, са актуелним програмским захтевима и неусклађеним бројем часова, не могу успешно реализовати.

У **Закључку** кандидат истиче да је музичка писменост важан и обавезни део наставе Музичке културе у првом циклусу основног образовања. Специфичност музичког описмењавања ученика огледа се у томе што процес почиње у првом и другом разреду, када се одвија припрема за музичко описмењавање – поставка звука која обухвата стварање звучних наслага, а *свесно* формирање појмова почиње у трећем разреду са надоградњом у четвртом, као и у наредним разредима другог циклуса. Иако су резултати истраживања показали да су ученици усвојили музичко-теоријске појмове на основном нивоу препознавања, примећује се да су ученици трећег разреда делимично остварили бољи резултат (без статистички значајне разлике) у области ритмике него ученици старијег разреда. Овај податак, као и истраживање негативних утицаја на наставу музичке културе у млађим разредима (недовољан број часова, неправилни методски поступци, непостојање или неадекватно коришћење методичке литературе, потреба перманентног стручног усавршавања), може бити смерница за нова педагошка истраживања.

Закључак и предлог

Имајући у виду значај музичког описмењавања ученика, специфичност овог континуираног процеса који се одвија паралелно са осталим областима рада и музичким активностима ученика, да је примена адекватног методичког приступа значајан фактор успешне реализације наставе музичке културе, да је кандидат у свом раду навео конкретне поступке и примере за наставне јединице у области ритма и мелодике и детаљном анализом уџбеника ауторке др Гордане Стојановић указао на предности коришћења за успешну реализацију музичке писмености, мастер рад *Основе музичке писмености у трећем и четвртом разреду основне школе* представља допринос квалитетнијој организацији рада у настави музичке културе у области музичке писмености. Заснованост на теоријским поставкама наших значајних методичара и досадашњим емпиријским истраживањима о овом проблему, одговарајући методолошки приступ истраживању, систематичност приликом анализе и интерпретације података и изведени закључци и импликације, одређују квалитет овог завршног рада на мастер академским студијама.

Комисија, у складу са наведеним, предлаже Наставно-научном већу да усвоји поднети извештај и одобри јавну одбрану завршног мастер рада, кандидату **Дејану Миловановићу**.

Комисија:

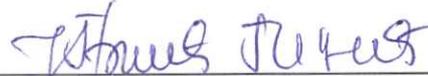

Проф.Слободан Штетић, редовни професор
Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу,
Јагодина, за ужу стручно-уметничку област
Ликовна уметност са методиком наставе, председник

мр Наташа Вукићевић, доцент Факултета педагошких наука
Универзитета у Крагујевцу, Јагодина,
за ужу стручно-уметничку област
Музичка култура са методиком наставе, ментор

мр Јелена Гркић Гинић, доцент Факултета педагошких наука
Универзитета у Крагујевцу, Јагодина,
за ужу стручно-уметничку област
Музичка култура са методиком наставе, члан